به نام خدایی که در این نزدیکی است

دروس هفدهم و هجدهم فارسی (3)

ردیف	سؤالات فارسی دوازدهم کلیه رشته ها دبیرستان غیر انتفاعی خرد فروردین 403	بارم
	قلمرو زبانی (7/5 نمره) معنی واژه ، املا ، دستور	
1	معنی هریک از واژه های مشخّص شده را بنویسید. آ) بخند؛ زیرا خندهٔ تو / برای دستان من / شمشیری است آخته . ب) که بتواند عشق مرا یا سجایای ارزشمند تو را بازگو کند. ج) بلکه عشق قدیم را موضوع صحیفهٔ شعر خود می گرداند. د) به پیش اهل دل ، گنجی ست شادی / که دستاورد بی رنجی است شادی	1
2	معادل درست هریک از توضیحات زیر را از داخل کمانک انتخاب کنید. آ) نوعی چرم دبّاغی شده با سطح نرم و پُرزدار که درتهیّهٔ لباس ، کفش ، کیف و ... به کار می رود (جیر / دَوال) ب) گم شدن عارف در معروف؛ یعنی وقتی که در توحید غرق شد، آگاهی از این گمشدگی را گم کند و به فراموشی سپارد (تجرید / تفرید)	0/5
3	املای درست را از داخل کمانک انتخاب کنید. آ) و نه توجّهی به گَرد و غبار و (جراحات / جراهات) پیری دارد. ب) آقای مصطفی خان با کمال (متانت / مطانت) تعارفات معمولی را برگزار کرد.	0/5
4	در همهٔ گزینه ها به جز گزینهٔ..... نادرستی املایی وجود دارد. آ) از این باغلبا نوش جان کن که سوغات یزد است. ب) مرا به یاد بی ثباتی فلک بوقلمون و شغاوت مردم دون انداخته بود. ج) در اواخر عمر با بنده معلوف بودند و کاسه و کوزه یکی شده بودیم. د) خواست جویده جویده از این بروز محبّت و دل بستگی غیرمترقّبه سپاسگزاری کند.	0/25
5	در گروه کلمه های زیر، سه مورد نادرستی املایی وجود دارد؛ درست هریک را بنویسید. تذکار و یاد آوری – دوران سالخورده گی– بغولات و حبوبات – تصنّعی و ساختگی – وظایف مقرّره – ادا و اتوار	0/75
6	مفهوم نشانهٔ « ان » در کدام گزینه ، در مقابل واژه ها ، نادرست ذکر شده است؟ آ) سحرگاهان ، بهاران (زمان) ب) دیلمان ، خاوران (مکان) ج) بابکان ، کاویان (نسبت) د) خواهان ، خندان (شباهت)	0/25
7	نوع حذف فعل را در موارد زیر تعیین کنید. آ) چه حرفِ تازه ای برای گفتن مانده است یا چه چیزِ تازه ای برای نوشتن؟ ب) هر روز باید ذکری واحد را مُکرّر بخوانم: / « که تو از آنِ منی ، و من از آنِ تو »	0/5
8	با توجّه به سرودهٔ زیر به پرسش ها پاسخ دهید. در بهاران ، عشق من! / خنده ات را می خواهم / چون گلی که در انتظارش بودم ، / گل آبی ، گل سرخ کشورم که مرا می خواند. آ) مرجع ضمیر شخصی پیوستهٔ « ـَ ت » در « خنده ات » چیست؟ ب) در گروه اسمی: « گل سرخ کشورم » کدام واژه ، وابستهٔ وابسته از گونهٔ « مضافٌ الیهِ مضافٌ الیه » است؟	0/5
9	جملهٔ هسته و جملهٔ وابسته را در بیت زیر مشخّص کنید. « به پیش اهل دل گنجی ست شادی که دستاورد بی رنجی است شادی »	0/5
10	با توجّه به بیت زیر ، درستی یا نادرستی موارد داده شده را تعیین کنید. « به آن کس می رسد زین گنج بسیار که باشد شادمانی را سزاوار » آ) همهٔ ترکیب های به کار رفته در بیت ، ترکیب وصفی هستند. درست نادرست ب) نوع « را » در بیت ، « را »ی فکّ اضافه می باشد. درست نادرست	0/5

www.kanoon.ir

بقیّه در صفحهٔ بعد

11	در همهٔ گزینه ها ، جمله ای با الگوی ساختِ « نهاد + مفعول + مسند + فعل » وجود دارد ، به جز گزینهٔ: ..... آ) و آنچه را قدیمی است قدیمی ندانم: « که تو ازآنِ منی ، و من ازآنِ تو » ب) درست مانند نخستین باری که نام زیبای تو را تلاوت کردم. ج) این گونه است که عشق همواره معشوق را جوان می بیند. د) بلکه همواره عشق قدیم را موضوع صحیفهٔ شعر خود می گرداند.	0/25
12	در بیت زیر نقش دستوری واژه های مشخّص شده را بنویسید. « مشو در پیچ و تابِ رنج و غم ،گم به هر حالت تبسّم کن ، تبسّم »	0/5
13	درسرودهٔ زیر ، زمان فعل های مشخّص شده را بنویسید. « و نخستین احساس عشق را درجایی می جوید که خود در آنجا به دنیا آمده است. »	0/5
14	در سرودهٔ زیر: « همان جا که شاید اینک دست زمان و صورت ظاهرش ، مرده نشانش بدهند. » آ) نوع « واو » را تعیین کنید. ب) نقش دستوری ضمیر شخصی پیوستهٔ « ـَ ش » را در « نشانش » بنویسید.	0/5
15	اجزای بیت زیر را طبق زبان معیار مرتّب کنید. « بعد از این وادیّ حیرت آیدت کار دائم درد و حسرت آیدت »	0/5

قلمرو ادبی (4 نمره) آرایه های ادبی ، تاریخ ادبیّات

16	هر یک از واژه های مشخّص شده در سرودهٔ زیر ، « نماد » چیست؟ « نان را از من بگیر ، اگر می خواهی ، / هوا را از من بگیر ، امّا / خنده ات را نه. / گل سرخ را از من مگیر /سوسنی را که می کاری ... »	0/5
17	در سرودهٔ زیر: امّا خنده ات که رها می شود / و پروازکنان در آسمان مرا می جوید / تمامی درهای زندگی را به رویم می گشاید. آ) درهای زندگی اضافهٔ استعاری است یا تشبیهی ؟ ب) « در به روی کسی گشودن » کنایه از چیست؟	0/5
18	هریک از قسمت های مشخّص شده در بیت زیر ، چه آرایه ای به وجود آورده اند؟ « به پیشِ اهلِ دل ، گنجی ست شادی که دستاوردِ بی رنجی ست شادی »	0/5
19	در سطرِ اوّلِ سرودهٔ زیر ، کدام واژه آرایهٔ « مجاز » پدید آورده است و مفهوم آن چیست؟ « آیا چیزی در مُخیّلهٔ آدمی می گنجد که قلم بتواند آن را بنگارد ، امّا جانِ صادقِ من آن را برای تو ترسیم نکرده باشد؟ »	0/5
20	آرایهٔ « تشخیص » را در سرودهٔ زیر بیابید و بنویسید. و آنچه را قدیمی است ، قدیمی ندانم: « که تو از آنِ منی و من از آنِ تو». درست مانند نخستین باری که نام زیبای تو را تلاوت کردم. این گونه است که عشق جاودانی همواره معشوق را جوان می بیند.	0/25
21	بخش مشخّص شده در سرودهٔ زیر ، بیانگر کاربرد کدام آرایهٔ ادبی است؟ دلیل خود را بنویسید. اگر خونین دلی از جورِ ایّام « لبِ خندان بیاور چون لبِ جام »	0/5
22	در بیت زیر، استعاره را بیابید و مفهوم آن را بنویسید. « به آن کس می رسد زین گنج بسیار که باشد شادمانی را سزاوار »	0/5
23	یک نمونه « تشبیه » در سرودهٔ زیر بیابید و بنویسید. این گونه است که عشق جاودانی همواره معشوق را جوان می بیند. و نه توجّهی به گرد و غبار و جراحات پیری دارد. و نه اهمّیّتی به چین و شکن های ناگزیر سالخوردگی می دهد.	0/25
24	سرایندگان آثار زیر را بنویسید. آ) غزلواره ها ب) هوا را از من بگیر ، خنده ات را نه!	0/5

www.kanoon.ir

بقیّه در صفحهٔ بعد

قلمرو فکری (8/5 نمره) معنی و مفهوم نظم و نثر و درک مطلب

هر یک از موارد زیر را به نثر روان بنویسید.

25	عشقِ من، خندهٔ تو / در تاریک ترین لحظه ها می شکفد	0/5
26	بخند ، زیرا خندهٔ تو / برای دستانِ من / شمشیری است آخته	0/5
27	مشو در پیچ و تابِ رنج و غم ، گم	0/5
28	هر روز باید ذکری واحد را مُکرّر بخوانم	0/5
29	بلکه همواره ، عشقِ قدیم را موضوعِ صحیفهٔ شعرِ خود می گرداند	0/5
30	و نخستین احساس عشق را در جایی می جوید که خود در آنجا به دنیا آمده است	0/5
31	روشنی را ، بهار را / از من بگیر / امّا خنده ات را هرگز / تا چشم از دنیا نبندم.	0/5
32	خنده ات را می خواهم / چون گلی که در انتظارش بودم	0/5
33	لب خندان بیاور چون لب جام	0/5

به پرسش های مربوط به درک مطلب پاسخ دهید.

34	به نظرِ شاعر در شعر زیر ، چه عاملی سبب جلب محبّتِ دیگران می شود؟ « چو گل هر جا که لبخند آفرینی به هر سو رو کنی لبخند بینی »	0/5
35	مقصود از « گل آبی » در سرودهٔ زیر چیست؟ « خنده ات را می خواهم / چون گلی که در انتظارش بودم ، / گل آبی ، گل سرخ کشورم که مرا می خواند. »	0/5
36	مضمون بیت: « یک قصّه بیش نیست غمِ عشق وین عجب / کز هر زبان که می شنوم نامکرّراست » از کدام یک از سروده های زیر قابل دریافت است؟ آ) هرروز باید ذکری واحد را مُکرّر بخوانم / وآنچه را قدیمی است ، قدیمی ندانم :«که تو از آنِ منی، و من ازآنِ تو » ب) چه حرف تازه ای برای گفتن مانده است یا چه چیز تازه ای برای نوشتن / که بتواند عشق مرا یا سجایای ارزشمند تو را بازگو کند؟	0/5
37	در موارد زیر ، دو مورد از ویژگی هایی را که شاعر برای « عشقِ جاودانی » بر می شمارد ، بنویسید. این گونه است که عشق جاودانی همواره معشوق را جوان می بیند. و نه توجّهی به گرد و غبار و جراحات پیری دارد. و نه اهمّیّتی به چین و شکن های ناگزیر سالخوردگی می دهد. بلکه همواره ، عشقِ قدیم را موضوعِ صحیفهٔ شعرِ خود می گرداند	0/5
38	شاعر در سرودهٔ زیر ، نخستین احساس عشق خود را در کجا می جوید؟ چرا؟ این گونه است که عشق جاودانی همواره معشوق را جوان می بیند. و نخستین احساس عشق را در جایی می جوید که خود در آنجا به دنیا آمده است .	0/5
39	شاعر در سرودهٔ زیر بر چه چیز تأکید می کند؟ همان جا که شاید اینک دست زمان و صورت ظاهرش ، مرده نشانش بدهند.	0/5

www.kanoon.ir

بقیّه در صفحهٔ بعد

40 | با توجّه به سرودهٔ زیر به پرسش ها پاسخ دهید. | 1

« بخند بر شب / بر روز ، بر ماه / بخند بر پیچاپیچِ خیابان های جزیره ، / امّا آنگاه که چشم می گشایم و می بندم ، / آنگاه که پاهایم می روند و باز می گردند ، / نان را ، هوا را / روشنی را ، بهار را ، / از من بگیر / امّا خنده ات را هرگز / تا چشم از دنیا نبندم »

آ) به گمان شاعر آن چه به هستی و زندگیِ انسان ، معنا می بخشد ، چیست؟

ب) مقصود از « پیچاپیچِ خیابان های جزیره » و « چشم می گشایم و می بندم » چیست؟

ج) شاعر حاضر است ، چه چیزی را با همهٔ چیزهای دنیا عوض کند؟

www-kanoon-ir

	پاسخنامه	
	قلمرو زبانی (7/5 نمره) معنی واژه ، املا ، دستور	
1	هر مورد 0/25 **(دانستن یک معنی برای هر واژه کافی است)** **آ) آخته (بیرون کشیده ، برکشیده)** **ب) سجایا (جِ سجیّه ، خوها ، خُلق ها و خصلت ها)** **ج) صحیفه (کتاب)** **د) دستاورد (نتیجه ، پیامد ، حاصل آنچه با تلاش به دست آید)**	1
2	هر مورد 0/25 **آ) جیر** **ب) تفرید**	0/5
3	هر مورد 0/25 **آ) جراحات** **ب)متانت**	0/5
4	**پاسخ گزینهٔ « د »** 0/25 ** سایر گزینه ها: **آ) باغلبا = باقلبا** **ب) شغاوت = شقاوت** **ج) معلوف = مألوف**	0/25
5	هر مورد 0/25 ** دوران سالخورده گی = دوران سالخوردگی** ** بغولات و حبوبات = بقولات و حبوبات ** ادا و اتوار = ادا و اطورا**	0/75
6	**پاسخ گزینهٔ « د »** 0/25 ** « ان » در « خندان و خوهان » ، نشانهٔ « صفت فاعلی » است / « ان » در « کوهان » ، نشانهٔ « شباهت » می باشد.**	0/25
7	هر مورد 0/25 **آ) قرینهٔ لفظی (یا چه چیز تازه ای برای نوشتن [مانده است])** **ب) قرینهٔ معنوی (تو از آنِ منی ، و من از آنِ تو [هستم])**	0/5
8	هر مورد 0/25 ** آ) عشقِ من** **ب) « ـَ م » (گل = هسته / سرخ = صفت / کشور = مضافٌ الیه / ـَ م = مضافٌ الیهِ مضافٌ الیه)**	0/5
9	0/5 ** جملهٔ هسته (به پیش اهل دل گنجی ست شادی)** ** جملهٔ وابسته (باشد شادمانی را سزاوار) ** که (پیوندِ وابسته ساز)**	0/5
10	هر مورد 0/25 **آ) نادرست (آن کس ، این گنج = ترکیب وصفی / سزاوارِ شادمانی = ترکیب اضافی)** **ب) درست (شادمانی را سزاوار = سزاوارِ شادمانی)**	0/5
11	**پاسخ: گزینهٔ « ب »** 0/25 ** سایر گزینه ها: آ): (قدیمی ندانم = من آن را قدیمی ندانم)** **ج): (عشق همواره معشوق را جوان می بیند)** **د) : (او عشق قدیم را موضوع صحیفهٔ شعر خود می گرداند)**	0/25
12	هر مورد 0/25 **آ) مسند (چگونه مشو ؟ گم)** **ب) نقش تَبَعیِ تکرار**	0/5
13	هر مورد 0/25 ** می جوید (مضارع اخباری)** ** آمده است (ماضی نقلی)**	0/5
	بقیّه در صفحهٔ بعد	
14	هر مورد 0/25 **آ) عطف (بین دو کلمه آمده است)** **ب) مفعول (نشانش بدهند = او را نشان بدهند)**	0/5
15	0/5 ** بعد از این وادیِ حیرت بَرَت (بر تو) آید (می آید) ؛ کارت (کارِ تو) دائم درد و حسرت آید (می شود)**	0/5
	قلمرو ادبی (4 نمره) آرایه های ادبی ، تاریخ ادبیّات	

www.kanoon.ir

16	0/5 ** نان (دل بستگی ها ی مادّی و ضرورت های زندگی / مثلِ « هوا ») ** گل سرخ (عشق و محبّت و پیوستگی و معاشرت با معشوق / مثلِ « سوسن »)	0/5
17	هر مورد 0/25 آ) استعاری ب) امید دادن به او	0/5
18	هر مورد 0/25 آ) تشبیه (شادی مانندِ گنجی است) ب) پارادوکس (نتیجهٔ عَدَمِ تلاش و رنج نکشیدن)	0/5
19	0/5 ** مجاز (قلم) ** مفهوم (نویسنده)	0/5
20	0/25 ** تشخیص (عشق جاودانی همواره معشوق را جوان می بیند)	0/25
21	0/5 ** تضمین / فریدون مشیری ، مصراعی از « حافظ » را در ضمنِ شعرِ خود ، عیناً آورده است.	0/5
22	0/5 ** استعاره (گنج) ** مفهوم (شادمانی)	0/5
23	0/25 ** تشبیه (گرد و غبارِ پیری / جراحاتِ پیری = هر دو اضافهٔ تشبیهی هستند)	0/25
24	هر مورد 0/25 آ) شکسپیر ب) پابلو نرودا	0/5
	قلمرو فکری (8/5 نمره) معنی و مفهوم نظم و نثر و درک مطلب	
25	0/5 ** معشوقِ من ، خندهٔ تو (عشق و محبّت تو) در سخت ترین شرایط زندگی به من امید می بخشد.	0/5
26	0/5 ** بخند ، زیرا خندهٔ تو (محبّت و عشق تو) به منِ عاشق ، نیرو و امید می بخشد (همانندِ شمشیری کشیده در دستان من است)	0/5
27	0/5 ** خود را گرفتارِ غم و اندوه مساز (همیشه شاد و خندان باش)	0/5
28	0/5 ** همیشه و همه وقت ، باید احساسی یگانه و تکراری بینِ همهٔ انسان ها را (غمِ عشق را) دوباره تکرار کنم. (سخنِ عاشقانه گفتن ابدی است)	0/5
29	0/5 ** عاشق حقیقی ، همیشه اوّلین عشقش (عشقِ دورانِ جوانی اش) را موضوعِ کتابِ شعرِ خود قرار می دهد . (یادِ اوّلین عشق و اوّلین معشوق ، هیچگاه از ذهنِ عاشق پاک نمی شود)	0/5
30	0/5 ** و عاشق حقیقی ، نخستین احساسِ عاشقانه اش را در زادگاهش (محلِّ عاشق شدنش) می جوید.	0/5
31	0/5 ** تمام خوشی های طبیعیِ زندگی را از منِ عاشق بگیر ، امّا تا زمانی که زنده هستم ، عشق و محبّتت را از من مگیر.	0/5
32	0/5 ** عشق تو و معاشرت با تو را مانندِ گلِ آزادی و استقلالِ کشورم ، می خواهم و دوست دارم.	0/5
	بقیّه در صفحهٔ بعد	
33	0/5 ** همیشه مانندِ جامِ شراب ، خندان و شاد باش .	0/5
34	0/5 ** محبّت کردن و عشق ورزیدن به همهٔ انسان ها	0/5
35	0/5	0/5

www-kanoon-ir

	** آزادی و استقلالِ وطن (« گلِ سرخ » = عشق و استقلال و آزادی وطن)	
36	0/5 **گزینهٔ « آ » (ابدی بودنِ عشق و سخنِ عاشقانه)	0/5
37	0/5 ** بی توجّهی به تغییرظاهر و صورتِ معشوق و زیبا دیدنِ همیشگیِ او ، پایداری در عشق ، توجّه دائم به معشوق	0/5
38	0/5 ** زادگاهش / چون عشق واقعی هرگز از یادِ عاشق نمی رود و عاشق ، نخستین عشقش را هیچگاه فراموش نخواهد کرد.	0/5
39	0/5 ** زنده و تازه ماندنِ عشقِ نخستین (ممکن است زادگاهِ عاشق ، قدیمی و کهنه بشود ، ولی عشقش هرگز)	0/5
40	هر مورد 0/25 آ) خندهٔ معشوق و عشق و محبّتِ او 0/25 ب) پیچاپیچِ خیابان های جزیره (سرتا سر زمین) 0/25 / چشم می گشایم و می بندم (تمام اوقات زندگی و فعّالیّت های عاشق) 0/25 ج) خندهٔ معشوق 0/25	1

پیروز و پایدار باشید.